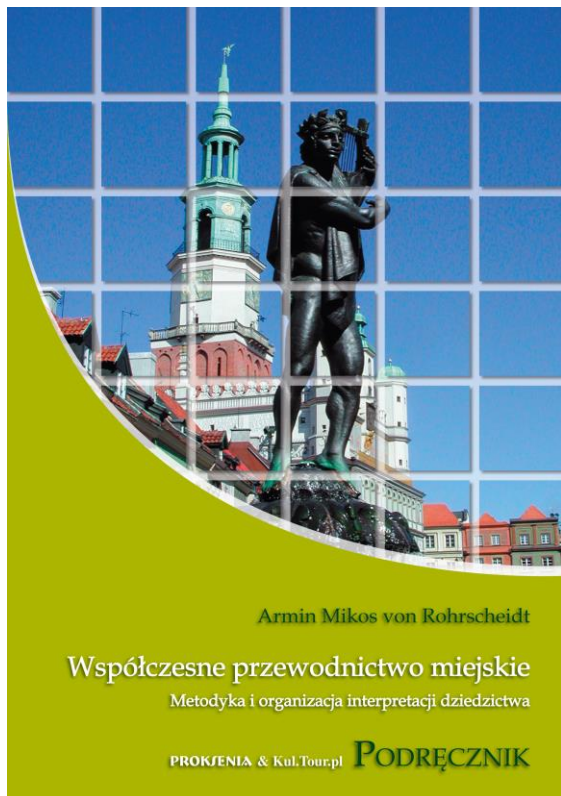

Recenzja:

Zygmunt Kruczek

Nowy podręcznik metodyki przewodnictwa miejskiego

Autor: Armin Mikos von Rohrscheidt
Tytuł: ***Współczesne przewodnictwo miejskie. Metodyka i organizacja interpretacji dziedzictwa***

Oprawa: miękka

Rok wydania: 2014

Wydawnictwo: Wyd. Proksenia/KULTOUR.PL

ISBN: 978-83-60789-54-4

Format: B5

Ilość stron: 576

Niewiele jest opracowań o charakterze metodycznym dedykowanych przewodnictwu turystycznemu, a zwłaszcza kierowanych do przewodników miejskich. W dodatku powstały one w ubiegłym wieku i straciły walor użytkowy wraz z postępującymi zmianami w turystyce: mamy wszak erę „nowej turystyki” i „nowych turystów” o odmiennych potrzebach i zainteresowaniach, a także zachowaniach. Dla pilotów wycieczek takim zbiorem wiedzy

zarówno teoretycznej, jak i metodycznej jest „Kompendium pilota wycieczek”, które doczekało się już 13 wydań, jest ciągle aktualizowane i zmieniane, w zależności od pojawiania się nowych trendów i okoliczności¹.

Ukazanie się pod koniec 2014 r. podręcznika „Współczesne przewodnictwo miejskie” autorstwa Armina Mikos von Rohrscheidt jest milowym krokiem w rozwoju literatury z zakresu metodyki przewodnictwa. Nie ma i nie było w polskiej - a zapewne i w europejskiej - literaturze tak profesjonalnie napisanego podręcznika, ujmującego całość problematyki współczesnego przewodnictwa miejskiego. Jest to dzieło nowatorskie, wypełniające lukę w opracowaniach metodycznych. Podkreślić należy zarówno wysoką wartość części teoretycznych, prezentujących dziedzictwo kulturowe i jego interpretację, jak i walor praktyczny podany w postaci warsztatów. Autor z ogromną erudycją oraz wprawą, świadczącą o znakomitej znajomości tematyki, opisuje formy i metody współczesnego przewodnictwa, ilustrując je różnego rodzaju przypadkami i dyskursami.

Obszerne, bo liczące 576 stron, dzieło wydane nakładem wydawnictwa Proksenia we współpracy z KulTour.pl jest pierwszą częścią trylogii adresowanej do środowiska przewodnickiego. Zapowiedziane następne części na lata 2015 i 2016 poświęcone będą wybranym aspektom warsztatu przewodnickiego (architektura i sztuka, etyka, przewodnictwo na szlakach tematycznych).

Podręcznik „Współczesne przewodnictwo miejskie” składa się z czterech części. W pierwszej autor opisuje podstawowe funkcje przewodnictwa i zadania przewodników

¹ Nowe zostało dostosowane do zmian związanych z deregulacją zawodu pilota wycieczek (Kompendium pilota wycieczek, red. Z. Kruczek, Proksenia, Kraków 2014, wydanie 13).

w kontekście zasad interpretacji dziedzictwa oraz potrzeb i oczekiwań turystów. Wprowadza ona Czytelnika w fundamentalne zagadnienia związane ze współczesnym przewodnictwem turystycznym: zasady klasycznej interpretacji dziedzictwa, najczęściej spotykane profile współczesnych turystów miejskich, ich typowe preferencje, zachowania i oczekiwania w stosunku do przewodników, zarys psychologii grupy turystycznej podstawowe role (zespoły zadań) przewodnika.

Części druga i trzecia poświęcone są metodom pracy przewodnika w ramach rozmaitych form zwiedzania miasta i w różnych typach obiektów i miejsc, wreszcie charakterystycznym i najbardziej skutecznym formom przekazu, sposobom organizacji zwiedzania, jego przebiegowi oraz przydatnym narzędziom. Autor zaleca, aby ten materiał był wykładany na kursach przewodnickich z użyciem schematów i analiz przypadków, jak i wdrażany podczas ćwiczeń audytoryjnych w sali i w ramach prac domowych. Znajdziemy tu prezentację najpopularniejszych typów przewodnictwa miejskiego, w tym zarówno klasycznych, jak nowoczesnych oraz alternatywnych i mieszanych, każdorazowo z opisem aktywności przewodnika oraz ze wskazówkami odnoszącymi się do zastosowania w mieście.

W części trzeciej przedstawiono realizację usługi przewodnickiej w różnych typach obiektów stanowiących atrakcje dla turystów jak muzea, świątynie, budowle zabytkowe, przemysłowe zakłady pracy i warsztaty, ale także elementy miejskiej infrastruktury, obiekty pomilitarne czy współczesne centra handlowe. Przedstawiono tu także zasady pracy przewodnika w wybranych przestrzeniach otwartych, jak cmentarze, parki i ogrody, tereny ekspozycyjne, charakterystyczne obszary zamieszkane i inne, będących często celem odwiedzin turystycznych.

Na część czwartą składa się prezentacja szeroko pojętego warsztatu przewodnika miejskiego. Składa się on z takich elementów, jak sposoby aktualizacji wiedzy i samokształcenia oraz przydatne w tym materiały, przygotowanie programu interpretacji, przygotowanie do obsługi turystów indywidualnych i grup turystycznych, sposób realizacji zwiedzania, sposoby jego organizacji (m.in. przemieszczenia z użyciem środków transportu publicznego) i podstawowe zasady bezpieczeństwa turystów w mieście. Pod kątem ich przydatności dla przewodnika opisano również główne formy przekazu słownego (w tym różne rodzaje komentarzy merytorycznych, opowiadanie, anegdotę, dowcip i inne). Omówiono też środki wspomagające przekaz (jak dźwięk i elementy muzyki, ruch, obraz, stylizacja języka), których użycie jest opisane na przykładach. Zaprezentowano je zarówno jako osobne moduły zintegrowane w przekaz, jak i jako elementy urozmaicające narrację przewodnika. Opisane zostały podstawowe narzędzia i urządzenia, którymi przewodnik posługuje się w pracy.

Wiele uwagi poświęca autor metodom aktywizacji uczestników zwiedzania, w tym stawianiu pytań i organizowaniu zadań. Z kolei typowym pytaniom turystów, stawianym przewodnikom poświęcony jest obszerny podrozdział. W tej części znalazły się też wskazówki odnośnie zachowania przewodnika w szeregu sytuacji nietypowych i tak zwanych awaryjnych, z którymi spotyka się on w swojej pracy, ponadto opisy niestandardowych wymagań i typowe zachowania różnych grup turystów, ich szczególną wrażliwość oraz stawiane przez nich kłopotliwe pytania.

Przedstawiono także współpracę przewodnika z partnerami, wśród nich z biurami podróży, gospodarzami obiektów zamkniętych, organizatorami pakietów, obiektami noclegowymi, miejskimi operatorami turystyki. Na tę część składa się wiele zagadnień nie wchodzących bezpośrednio w zakres metodyki, jednak ściśle się z nią wiążących, które z reguły podczas szkolenia przewodników są nauczane w powiązaniu z blokiem metodycznym i do tej pory nie doczekały się odrębnych podręczników. Do tej grupy należy problematyka współpracy w ramach środowiska zawodowego przewodników.

Podręcznik został napisany z myślą o praktykach, toteż autor starał się włączyć do niego w odpowiednich miejscach jak największą ilość praktycznych wskazówek.

Czytelnik znajdzie je w zasadniczej treści książki w postaci krótkich studiów przypadku, ilustrujących opisywane typy przewodnictwa, metody i posługiwanie się narzędziami. Zamieszczono tu m.in. typowe pytania turystów, przykłady konstrukcji narzędzi pomocniczych takich jak sylabusy miejsc czy miejskie mapy anegdot.

Po każdym rozdziale autor zamieścił listę pytań i zadań oraz wskazał lektury uzupełniające. Pytania nie dotyczą kwestii szczegółowych, a wskazują na kluczowe partie materiału i przypominają o konieczności przyswojenia podstawowych zagadnień, które zresztą zawsze powinny być przedmiotem egzaminu na przewodnika miejskiego. Na pytania uczestnik może odpowiedzieć sam, sprawdzając poprawność udzielonej odpowiedzi za pomocą ponownej lektury odnośnego fragmentu tekstu. Natomiast zadania wykonuje sam lub w małej grupie (w tym przypadku jest to zaznaczone w treści zadania), a ich wyniki powinien zaprezentować w trakcie ćwiczeń audytoryjnych z metodyki. Orientację w typach pytań i zadań ułatwiają symbole informacyjne, zamieszczone przed ich treścią.

Objętość recenzowanego podręcznika nie powinna przerazić potencjalnego Czytelnika, albowiem - jak na podręcznik przystało - korzystamy z niego partiami. Niemniej jednak autorowi zarzucić można (jest to jedyny zresztą zarzut) nieco zbyt rozwlekły, często dygresyjny styl narracji.

Podręcznik ten powinien być obowiązkową lekturą dla kandydatów na przewodników miejskich i po szlakach tematycznych, będzie cennym poradnikiem dla wykładowców na kursach przewodnickich. Mam nadzieję, że sięgną do niego również przewodnicy dbający o doskonalenie własnego warsztatu metodycznego i podniesienie jakości swoich usług.